

Sygn. akt: III U 462/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. do SO Monika Obrębska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Małgorzata Bednarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 lipca 2013 r. w O.

sprawy z odwołania E. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania E. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 05.02.2013r. **znak** (...)

orzeka:

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje E. B. (1) prawo do emerytury począwszy od dnia 01.01.2013r.;
2. stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

UZASADNIENIE

W dniu 14stycznia 2013r. E. B. (1) złożył w Oddziale ZUS w P. Inspektorat w O., wniosek o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury.

Po rozpoznaniu tego wniosku decyzją z dnia 05lutego2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił E. B. (1) prawa do tego świadczenia uznając, że nie udowodnił wymaganego na dzień 01.01.1999r. 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz nie posiada wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

E. B. (1) decyzję powyższą zaskarżył, wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury. W odwołaniu zarzucił poczynienie przez organ rentowy ustaleń sprzecznych z treścią zebranego materiału dowodowego.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że E. B. (1) nie spełnia warunków do przyznania wcześniejszej emerytury, o których mowa w art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, gdyż pomimo, iż nie jest członkiem OFE, nie pozostaje w stosunku pracy,

nie posiada wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. ZUS nie uznał bowiem jako okresu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 5stycznia 1981r. do 31lipca 1997r.z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) S.A. w O., ponieważ w przedłożonym świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 4 maja 2000r. charakter pracy – prace kierowców samochodów ciężarowych i ciągników oraz stanowisko pracy - kierowca ciągnika, samochodu ciężarowego nie jest zgodne z charakterem pracy z rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. oraz stanowiskiem pracy wskazanym w zarządzeniu resortowym. Ponadto w przedłożonych dokumentach brak wskazania kiedy odwołujący wykonywał prace kierowcy ciągnika a kiedy kierowcy samochodu ciężarowego. Ponadto zdaniem ZUS odwołujący nie udowodnił wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego na dzień 1 stycznia 1999r. a jedynie okres 23 lat, 9 miesięcy i 22 dni stażu pracy. ZUS nie uwzględnił również odwołującemu okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców z uwagi na brak dokumentu potwierdzającego, że rodzice odwołującego byli właścicielami gospodarstwa rolnego. ZUS podniósł ponadto, że brak było informacji czy odwołujący w spornym okresie uczęszczał do szkoły oraz jaka była odległość z domu do szkoły oraz czy zamieszkiwał w domu czy w internacie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

E. B. (2)urodził się (...), 60 lat ukończył więc (...). Odwołujący nie jest członkiem OFE. Edukację ukończył na etapie 8 letniej szkoły podstawowej. Już w trakcie nauki w szkole, a w szczególności po jej zakończeniu ubezpieczony, aż do podjęcia zatrudnienia w (...)w O., a więc do 29 lutego 1972 roku zamieszkiwał i pracował stale w gospodarstwie rolnym rodziców. W okresie od 5stycznia1981 roku do 31 lipca1997 roku E. B. (2)był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...)w O., gdzie do 31.08.1996r. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace kierowcy ciągnika, a od 01.09.1996r. do końca zatrudnienia, prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym przekraczającym 3,5 tony.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

dokumenty z akt emerytalnych, dokumenty z akt osobowych, zeznania świadków F. Ż., T. K., B. B., S. D. oraz odwołującego przesłuchanego w charakterze strony.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie E. B. (1) jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że podstawą do ubiegania się przez odwołującego o prawo do emerytury jest art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w zw. z §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983oku. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze(Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), gdyż urodził się on 5 września1952roku. Zgodnie z tymi przepisami prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonemu urodzonemu po 1 stycznia 1949roku, jeżeli:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego lub złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE, za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa,
- w dniu 01.01.1999r. udowodnił 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983roku okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w Rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zasadniczo okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy (tak: § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku). Zgodnie jednak z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego możliwe jest wykazywanie okoliczności, od których zależy nabycie uprawnień, w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń wszelkimi dowodami (wyrok SN z dnia 06.09.1995r., II URN 23/95, OSNP 1996/5/77, wyrok SN z dnia 02.02.1996r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Wobec zakwestionowania przedłożonego przez odwołującego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, pierwszą kwestią wymagającą przesądzenia w przedmiotowej sprawie było rozstrzygnięcie, czy charakter pracy E. B. (1) w spornym okresie pozwala na zakwalifikowanie jej jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Na okoliczność wykonywania w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w O. pracy w szczególnych warunkach odwołujący przedstawił świadectwo pracy datowane na 4 maja 2000 roku, które wskazuje, że odwołujący w okresie od 5 stycznia 1981 roku do 31 lipca 1997 roku, jako kierowca ciągnika i samochodu ciężarowego, wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Zdaniem ZUS brak było podstaw do uwzględnienia tego okresu jako okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach z uwagi na brak zgodności opisanego charakteru pracy odwołującego z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku, nie określeniu czy odwołujący był kierowcą samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie powyżej 3,5 tony. Ponadto ZUS zarzucił, iż brak jest wyszczególnienia kiedy odwołujący wykonywał pracę jako kierowca ciągnika a kiedy jako kierowca samochodu ciężarowego. Wymienione stanowisko ZUS uznał jako łączone a tym samym jego zdaniem brak było przesłanek pozwalających uznać, że pracę w szczególnych warunkach odwołujący wykonywał w sposób stały i w pełnym wymiarze pracy.

W celu ustalenia rzeczywistego charakteru pracy E. B. (1) w spornym okresie, Sąd przesłuchał świadków oraz odwołującego w charakterze strony, przeprowadził też dowód z dokumentów z akt osobowych oraz dokumentów z akt emerytalnych.

Świadek F. Ż. zeznał, że pracował w (...) O. od lat 70-tych do momentu likwidacji przedsiębiorstwa. Podał, że odwołujący przyjął się do pracy w (...) O. po jego zatrudnieniu. Podkreślił, że przez cały okres zatrudnienia odwołujący pracował w pełnym wymiarze pracy jako kierowca ciągnika- traktorzysty. Najczęściej jeździł ciągnikiem w transporcie, przewożąc materiały budowlane. Świadek podał, że nie kojarzy, by odwołujący jeździł samochodem ciężarowym.

Podobnej treści zeznania złożył świadek T. K., który również potwierdził, że odwołujący przez cały okres zatrudnienia w (...) O. wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy prace traktorzysty - kierowcy ciągnika i kierowcy samochodu ciężarowego a także, że innych prac nie wykonywał. Dodał również, że on sam był zatrudniony jako kierowca samochodu ciężarowego i ciągnika. T. K. podkreślił, że wszystkie samochody ciężarowe jakimi kierował on i odwołujący były samochodami o dopuszczalnym ciężarze całkowitym przekraczającym 3,5 tony. Były to (...), (...), J.. Świadek nadmienił także, że on sam uzyskał emeryturę wcześniejszą i w jego przypadku ZUS uznał pracę w (...) O. jako pracę w szczególnych warunkach.

Zeznania świadków korespondują z zeznaniami odwołującego, który przesłuchany w charakterze strony zeznał, że w okresie od 5 stycznia 1981 roku do chwili likwidacji przedsiębiorstwa pracował w (...) O., gdzie od początku zatrudnienia pracował jako kierowca ciągnika, zajmował się transportem materiałów budowlanych. Potwierdził także, że pod koniec pracy w (...) O. został mu zmieniony angaż na kierowcę samochodów ciężarowych. Odwołujący podkreślił, że w całym spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace kierowcy ciągnika i kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym przekraczającym 3,5 tony.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i odwołującego, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Świadkowie są osobami obcymi dla odwołującego. Nie mają żadnego

interesu w składaniu fałszywych zeznań. Ich zeznania wzajemnie się uzupełniają, tworząc logiczną całość. Świadkowie pracowali razem z odwołującym, zatem posiadali wiedzę w przedmiocie charakteru jego pracy w spornym okresie.

W toku prowadzonego postępowania Sąd uzyskał również dokumentację osobową odwołującego za okres jego pracy w (...) O.. Analiza dokumentów z akt osobowych wskazuje, że do końca sierpnia 1996r. odwołujący rzeczywiście pracował jako kierowca ciągnika. Tak określone jest jego stanowisko na wszystkich dokumentach do 31.08.1996r. Na k. 23 znajduje się angaż, z którego wynika, że z dniem 01.09.1996r. odwołującemu powierzono obowiązki kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności pow. 3,5 tony. We wszystkich kolejnych dokumentach z akt osobowych stanowisko pracy E. B. (1) określone było jako kierowca. Dokumenty z akt osobowych w zestawieniu z zeznaniami świadków oraz wyjaśnieniami odwołującego pozwalają w ocenie Sądu na przyjęcie, że w okresie od 5.01.1981r. do 31.08.1996r. E. B. (1), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace na stanowisku kierowcy ciągnika, a od 01.09.1996r. do 31.07.1997r. prace kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym przekraczającym 3,5 tony. Łącznie okres pracy w szczególnych warunkach, z wyłączeniem okresów przebywania na urlopie bezpłatnym, (które to okresy zostały wyszczególnione w zaskarżonej decyzji ZUS), wynosi 16 lat, 5 miesięcy i 27 dni. Prace te wyszczególnione są w wykazie A dziale VIII poz. 2 i 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Kolejną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie było ustalenie czy istnieją podstawy do zaliczenia odwołującemu do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców.

Kwestia pracy w gospodarstwie rolnym była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno – rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed 1 stycznia 1983 przesądza wystąpienie dwóch okoliczności tj. wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników tj. osoby bliskiej domownikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie tego gospodarstwa albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana stosunkiem pracy oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie (vide np. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96, OSNAOiUS 1997, nr 23, poz. 473).

Na powyższe okoliczności Sąd przesłuchał świadków oraz odwołującego w charakterze strony, przeprowadził też dowód z dokumentów.

Z zeznań świadków B. B. oraz S. D., jak też zeznań odwołującego przesłuchanego w charakterze strony wynika, że E. B. (3) od urodzenia mieszkał we wspólnym gospodarstwie rolnym wraz z rodzicami i rodzeństwem. Gospodarstwo należało do rodziców odwołującego, areal rolny obejmował 16 hektarów, w tym 6 hektarów lasu oraz trzodę chlewną. Gospodarstwo rolne było prowadzone przez rodziców ubezpieczonego, nie było zmechanizowane. Z przeprowadzonych dowodów wynika, że odwołujący po ukończeniu szkoły podstawowej nie kontynuował nauki, zamieszkiwał i pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Praca w gospodarstwie była wykonywana przez E. B. (1) codziennie przez minimum 6 – 8 godzin, a czasami nawet dłużej. Prace te obejmowały wszystkie czynności związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego. E. B. (1) pracował w gospodarstwie rolnym rodziców aż do podjęcia zatrudnienia w (...) w O. (...).03.1972r.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i odwołującego, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerść i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Świadek S. D. jest osobą obcą dla odwołującego a zeznania ojca odwołującego - B. B. nie pozostają w sprzeczności z pozostałymi dowodami, dlatego też Sąd nie znalazł podstaw by uznać zeznania świadka za nierzetelne i niewiarygodne. Zeznania świadków, mimo kilku drobnych nieścisłości, wzajemnie się uzupełniają, tworząc logiczną całość. Oceniając zeznania świadków Sąd miał na uwadze, że dotyczyły one okresów sprzed ponad 30 lat, co nie pozostaje bez wpływu na ocenę ich spójności.

Zeznania świadków korespondują też w pełni z dokumentami znajdującymi się w aktach sądowych (min. akt własności ziemi, zaświadczenie z Urzędu Gminy M.), których analiza potwierdza, że E. B. (1) był stale zameldowany w gospodarstwie rodziców, które składało się z 16,58 hektarów powierzchni ziemi. Powyższe dowody uprawdopodobniają w jeszcze większym stopniu twierdzenia świadków i odwołującego, że w spornym okresie od 06.09.1968r. do 28.02.1972r. tj. 3 lata, 5 miesięcy i 24 dni (tj. po ukończeniu 16 roku życia aż do rozpoczęcia pracy w (...) w R.) odwołujący na stałe zamieszkiwał i pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców w rozmiarze dużo większym niż wymagane 4 godziny dziennie.

Podsumowując powyższe, Sąd doszedł do przekonania, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż do wymaganego stażu pracy należy, zgodnie z art. 10 ust 1 pkt. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zaliczyć E. B. (1) okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 6 września 1968 roku do 29 lutego 1972 roku tj. od chwili ukończenia 16 roku życia do chwili podjęcia zatrudnienia w (...) O., ale tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego wymaganego do przyznania emerytury Na marginesie przypomnieć należy, że ZUS uznał odwołującemu staż pracy w wymiarze 23 lat, 9 miesięcy i 22 dni.

Reasumując powyższe zdaniem Sądu przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że odwołujący spełnił obie kwestionowane przez organ rentowy przesłanki, tj. legitymuje się, na datę 01.01.1999r., wymaganym 25 letnim ogólnym stażem pracy i 15 letnim stażem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. E. B. (1) spełnił też wszystkie pozostałe przesłanki warunkujące nabycie uprawnień do wcześniejszej emerytury, wynikające z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Osiągnął wiek 60 lat i nie przystąpił do OFE (vide dokumenty z akt emerytalnych).

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd w oparciu o art. 477¹⁴§2 KPC zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 5 lutego 2013 roku i przyznał E. B. (1) prawo do emerytury począwszy od dnia 1 stycznia 2013 roku czyli zgodnie z art. 129 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym odwołujący złożył wniosek o przyznanie prawa do świadczenia emerytalnego.

Zgodnie z treścią art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd był zobowiązany, przyznając odwołującemu prawo do emerytury, do zamieszczenia z urzędu w sentencji wyroku rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego odnośnie do nieustalenia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji tj. zarówno przyznającego prawo do świadczenia, jak też jego brak (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.04.2010 roku, II UK 330/09, LEX 604220). W ocenie Sądu Okręgowego w przedmiotowej sprawie brak było podstaw do obciążenia organu rentowego odpowiedzialnością za nieustalenie wszystkich okoliczności niezbędnych do wydania decyzji o przyznaniu odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury. Dopiero na etapie postępowanie sądowego, po przeprowadzeniu stosownego postępowania dowodowego odwołujący w sposób niewątpliwy wykazał, że zgromadził wymaganą ustawą 15 letni okres pracy w warunkach szczególnych oraz, że należy doliczyć mu okres wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. Z tych względów orzeczono jak w pkt. 2 wyroku.